

Exposició de l'economia europea a un augment d'aranzels als EUA: una mirada a través de les cadenes de valor

L'impacte sobre la UE d'un aranzel universal a les importacions de béns dels EUA va més enllà de l'efecte directe sobre les empreses exportadores i es farà sentir també de manera indirecta en el conjunt de l'economia i a través de les cadenes europees i globals de valor.

Per capturar aquesta major complexitat, partim de les taules *input-output* internacionals que elabora l'OCDE¹ i que recullen les transaccions de productes intermedis i finals per a 45 sectors de 77 economies diferents. Restringim aquestes transaccions a les importacions de béns² que realitzen els EUA de la resta del món, que són les que serien objecte de l'aranzel universal, i, tot i que l'últim any disponible és el 2020, utilitzem les dades del 2019 per evitar possibles distorsions derivades de la pandèmia de COVID-19.

Al primer gràfic, desgranem un exemple per il·lustrar com es relaciona la dada bruta de les exportacions als EUA d'un determinat sector en un país de la UE (la mesura d'exposició immediata) amb el valor afegit per aquest mateix, que està vinculat al conjunt d'exportacions mundials de béns als EUA (la mesura d'exposició última).

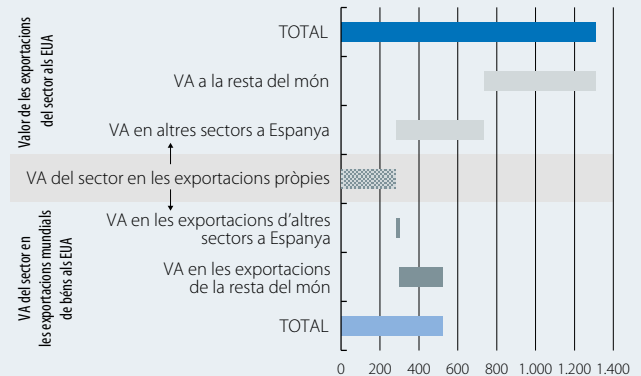
El 2019, Espanya va exportar als EUA uns 1.300 milions de dòlars en manufactures de vehicles de motor, dels quals, aproximadament, el 20% es correspon amb el valor afegit al propi sector, un terç amb el valor afegit en altres activitats econòmiques a Espanya (béns i serveis intermedis), i una mica més del 40% amb el valor afegit en països tercers (altres Estats membres de la UE i de la resta del món).

Per la seva banda, més enllà dels efectes sobre les exportacions directes, l'activitat manufacturera de vehicles de motor també genera valor afegit de manera indirecta en altres exportacions de béns als EUA, tant d'altres sectors de l'economia espanyola com, sobretot, d'altres països (una mica més de 200 milions de dòlars, gairebé tant com en les exportacions directes). En total, l'exposició última de les manufactures de vehicles de motor se situava, el 2019, al voltant dels 500 milions de dòlars, molt per sota de l'exposició immediata.

La posició en les cadenes de valor i l'especialització productiva com a factors clau

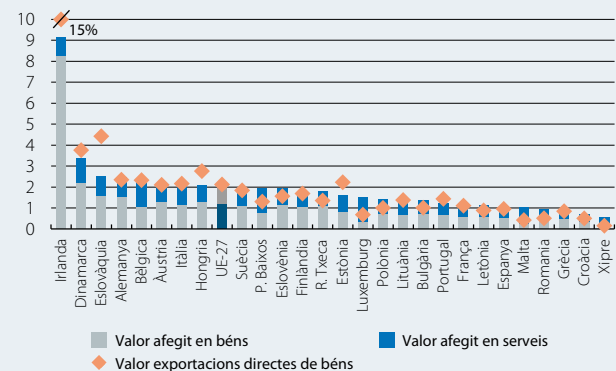
En l'exemple anterior, el valor afegit al sector vinculat a les exportacions mundials de béns als EUA és inferior al valor de les exportacions directes, però, en altres casos, és igual o superior, quelcom que succeeix, per exemple, per a totes les activitats de serveis ja que recullen només els efectes indirectes per la via de les exportacions de béns. El resul-

Valor de les exportacions de vehicles de motor d'Espanya als EUA i valor afegit del sector en les exportacions mundials de béns als EUA (Milions de dòlars, 2019)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE.

Exportacions directes als EUA i valor afegit en les exportacions mundials de béns als EUA (% del PIB, 2019)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE.

tat per al conjunt d'una economia dependrà del pes dels diferents factors i de la seva pròpia estructura sectorial. Les diferències agregades per al conjunt de la UE i dels 27 Estats membres es poden veure al segon gràfic.

Destaquen països com Irlanda –que es manté folgadament com l'economia més exposada a les exportacions als EUA– i Eslovàquia, Hongria i Estònia, tots ells amb una elevada activitat manufacturera especialitzada en la fase final (*downstream*) de les cadenes de valor i amb presència de multinacionals. En aquests països, les exportacions brutes tendeixen a sobreestimar la dependència de l'economia del comerç amb els EUA si les comparem amb el valor efectivament afegit en el territori.

1. OCDE. [Inter-Country Input-Output tables](#).
 2. Productes agrícoles, miners i manufactures.

Valor afegit en les exportacions mundials de béns als EUA

(% del valor afegit del sector, 2019)

	TOTAL	Agricultura	Mineria	Manufactures	Electricitat	Sanejament	Construcció	Comerç	Transport	Hoteleria	TIC	S. financers	S. immobiliaris	S. professionals	S. administratius	AP	Educació	Salut	Entreteniment	Altres serveis
UE-27	2,1	2,0	4,2	7,1	1,8	2,2	0,4	1,9	1,9	0,4	1,2	1,1	0,5	1,8	2,3	0,3	0,2	0,1	0,4	0,5
Irlanda	9,2	7,1	6,5	24,1	4,6	2,4	0,1	2,2	1,9	0,9	1,3	0,9	0,1	2,2	3,2	0,5	0,2	0,1	2,0	3,2
Dinamarca	3,4	2,8	5,6	14,5	1,8	1,9	0,9	2,4	2,3	1,4	1,6	1,0	0,8	3,1	3,3	0,3	0,4	0,4	0,2	1,2
Eslovàquia	2,5	1,3	2,4	7,0	1,4	0,8	0,8	2,5	1,9	0,2	1,2	1,3	0,8	2,7	2,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,7
Alemanya	2,5	1,3	4,4	6,9	2,0	2,8	0,6	2,1	2,5	0,6	1,6	1,2	0,7	2,1	2,4	0,4	0,2	0,0	0,2	0,5
Bèlgica	2,2	1,9	2,9	7,6	2,1	3,6	0,6	2,1	2,1	0,7	1,3	1,4	0,4	2,4	3,7	0,2	0,4	0,0	0,6	1,0
Àustria	2,1	2,5	4,4	6,7	2,1	2,9	0,6	2,2	1,9	0,4	1,1	1,4	0,5	1,9	1,9	0,1	0,1	0,0	0,3	0,3
Itàlia	2,1	1,8	3,3	6,6	2,2	2,4	0,6	2,1	2,1	0,5	1,4	1,6	0,5	2,2	2,3	0,4	0,2	0,1	1,2	0,5
Hongria	2,1	1,5	3,1	5,9	1,9	1,6	0,2	1,9	1,7	0,2	1,4	1,1	0,5	2,1	2,6	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
Suècia	2,0	3,5	7,3	6,8	1,5	2,8	0,6	2,1	2,0	0,6	1,3	1,0	0,6	1,7	2,6	0,4	0,1	0,1	0,5	0,6
P. Baixos	1,9	2,9	5,5	5,3	1,6	1,7	0,3	2,2	2,0	0,4	2,8	1,1	0,4	2,2	3,4	0,2	0,2	0,0	0,9	0,5
Eslovènia	1,9	1,5	3,2	4,8	1,9	2,3	0,7	1,8	1,7	0,2	1,0	1,0	0,4	1,9	1,9	0,2	0,2	0,1	0,2	0,4
Finlàndia	1,8	2,9	4,3	5,7	1,7	2,8	0,2	1,7	2,4	0,2	1,3	1,0	0,3	1,8	2,4	0,5	0,3	0,0	0,2	0,3
R. Txeca	1,8	1,3	2,4	4,2	1,3	2,4	0,4	2,0	1,5	0,4	0,8	1,1	0,5	1,6	1,8	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5
Estònia	1,6	4,2	1,6	4,7	1,4	1,3	0,3	1,7	2,0	0,2	1,1	1,0	0,8	1,5	1,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
Luxemburg	1,5	1,5	5,6	5,9	3,8	4,5	0,4	2,5	2,1	0,3	1,4	1,0	0,7	1,6	4,7	0,1	0,2	0,1	0,4	1,1
Polònia	1,4	1,1	2,0	3,4	1,2	1,2	0,5	1,5	1,6	0,3	0,9	0,8	0,4	1,5	1,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
Lituània	1,4	1,4	4,2	3,3	1,2	0,8	0,3	1,3	1,9	0,1	0,7	0,7	0,5	1,2	1,8	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2
Bulgària	1,3	3,0	3,1	3,4	1,7	1,1	0,6	1,6	1,3	0,1	0,9	1,2	0,3	1,2	0,8	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
Portugal	1,2	2,0	7,2	4,6	1,5	2,0	0,2	1,4	1,4	0,1	0,7	0,8	0,2	1,1	1,5	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
França	1,2	1,7	4,1	5,2	1,4	1,5	0,1	1,6	1,5	0,3	0,6	0,9	0,3	1,2	1,9	0,1	0,3	0,0	0,2	0,5
Letònia	1,1	3,8	1,1	3,3	1,1	0,9	0,2	1,4	1,5	0,1	0,8	0,7	0,3	1,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Espanya	1,1	2,0	5,0	3,9	1,5	1,8	0,2	1,4	1,4	0,1	0,7	0,7	0,2	0,9	1,3	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5
Malta	1,1	0,4	1,2	3,2	1,3	0,5	0,5	1,2	1,4	0,1	0,7	0,4	0,2	1,7	3,2	0,3	0,1	0,0	0,7	0,2
Romania	0,9	0,6	1,1	2,2	1,1	0,3	0,2	1,0	1,1	0,3	0,8	0,9	0,2	1,2	1,2	0,1	0,3	0,2	0,2	0,4
Grècia	0,9	3,3	9,6	3,2	1,6	0,5	0,2	0,9	1,4	0,0	0,3	0,6	0,3	1,2	0,6	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Croàcia	0,7	1,0	1,4	2,2	0,6	0,5	0,4	0,8	0,7	0,0	0,4	0,7	0,2	1,1	0,8	0,1	0,1	0,0	0,5	0,4
Xipre	0,5	4,1	2,5	0,9	0,3	0,3	0,2	0,4	1,6	0,0	0,7	0,6	0,1	1,1	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

0% 5% ≥10%

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE.

El contrari succeeix en països com Xipre, Malta, Luxemburg i els Països Baixos, orientats a activitats de serveis situades en el segment inicial (*upstream*) de les cadenes de valor i amb una sensibilitat majoritàriament indirecta a allò que pugui ocórrer amb els aranzels sobre els béns als quals aporten valor afegit. En menor mesura, i amb més pes de les manufactures, també Romania, Croàcia, Polònia, la República Txeca i Bulgària mostren una certa especialització *upstream* en les cadenes de valor que condueixen a l'exportació de béns de països tercers als EUA.

Entre les principals economies, tal com succeeix per al conjunt de la UE, les diferències entre el valor de les exportacions directes i el valor afegit en el total de les exporta-

cions mundials de béns als EUA són petites i reflecteixen la seva diversificació productiva. Alemanya es manté com la més exposada, amb el 2,5% del PIB, seguida per Itàlia (el 2,1%, en línia amb l'agregat de la UE) i, a una certa distància, per França (l'1,2%) i per Espanya (l'1,1%), que comparteixen una aportació equilibrada entre el valor afegit als sectors de béns i de serveis.

Utilities, comerç, transport, serveis professionals i auxiliars, entre els sectors més afectats

De forma més detallada, la taula mostra, per al conjunt de la UE i dels Estats membres, el percentatge de valor afegit sectorial vinculat a les exportacions mundials de béns als EUA.

Lògicament, els sectors de béns són els que mostren un major percentatge de dependència. L'agricultura presenta un percentatge del 2% per al conjunt de la UE, amb valors elevats a Irlanda, i, en termes relatius, és el sector més afectat a Letònia i a Xipre. La mineria mostra un percentatge lleugerament superior al 4% en agregat, amb xifres molt superiors a Grècia, a Suècia i a Portugal, països on és el sector més exposat.

Les manufactures són clarament el sector amb un major percentatge de valor afegit vinculat a les importacions dels EUA, el 7% per al conjunt de la UE, gairebé el 25% en el cas d'Irlanda i prop del 15% a Dinamarca. Entre les principals economies, el sector manufacturer a Alemanya i a Itàlia presenta un percentatge similar a l'agregat, per damunt del 5% de França i del 4% d'Espanya.

Als serveis, però, hi ha un bon nombre de branques d'activitat que mostren un grau d'exposició similar al del conjunt de l'economia, al voltant del 2%. Aquests serveis inclouen no solament els més vinculats tradicionalment a l'exportació de béns, com el transport i el comerç –amb una importància similar a tots els Estats membres–, sinó també d'altres, com el subministrament d'electricitat, el gas i el sanejament d'aigües (*utilities*), així com els serveis professionals i científics –amb percentatges destacats a Dinamarca i a Eslovàquia– i els serveis administratius i auxiliars –amb valors elevats als països del Benelux. Pel que fa a la resta de branques de serveis, cal destacar la importància de les tecnologies de la informació i la comunicació als Països Baixos, amb un percentatge pròxim al 3%, en relació amb poc més de l'1% al conjunt de la UE.

L'evolució recent de les importacions dels EUA suggereix una mica més d'exposició de la UE

El gran desavantatge d'utilitzar l'enfocament de les cadenes de valor és el retard amb què es publiquen les taules *input-output* tant a nivell nacional com internacional. Per tractar de solucionar aquest inconvenient, hem fet una estimació per al 2023 basada en les dades de comerç bilateral dels EUA amb la resta del món desagregat per productes.³ Per limitacions de dades i per evitar riscos en la fiabilitat de l'exercici, mantenim l'anomenada matriu de coeficients tècnics (quins inputs s'utilitzen en el procés de producció i d'on provenen) existent el 2019.

Per al conjunt de la UE, el percentatge de valor afegit en les importacions mundials de béns dels EUA augmentaria 0,2 punts, fins al 2,3%, un increment coherent amb l'augment d'aquest mercat com a destinació de les exportacions europees.⁴ Per Estats membres, destaca l'augment a Eslovènia, que podria estar vinculat a l'increment de la seva participació en les cadenes de valor de productes far-

macèutics que Suïssa exporta als EUA. Per la seva banda, les principals economies mostren un increment semblant de 2 dècimes, que, en el cas d'Espanya, se situaria en l'1,3% del PIB. En sentit contrari, s'observa una disminució significativa als Estats membres amb un major percentatge de dependència, Irlanda i Dinamarca (superada, mínimament ara, per Eslovàquia).

Per tant, en els últims anys, veiem una tendència a una major exposició de l'economia europea a un aranzel universal sobre les importacions dels EUA, que, en conjunt, es manté encara moderada, però que presenta casuístiques sectorials i per país que és necessari considerar a l'hora d'avaluar-ne els efectes i les possibles respostes per part de la UE. Entre aquestes casuístiques, cal recordar la complexitat de les cadenes de valor i el paper fonamental que juguen les activitats de serveis com a proveïdors d'*inputs* necessaris en els processos de la indústria manufacturera.

David Martínez Turégano

3. [Utilitzem les dades de dos dígitos de la classificació HS i la correspondència de productes amb els sectors NACE disponible a les Nacions Unides.](#)

4. Vegeu el Focus «Exposició de l'economia europea a un augment d'aranzels als EUA», a l'IM12/2024.